

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

UPA 2019/119
13.05.2019

Aqqa Samuelsen

**Kinguaassiutitigut atornerluisoqarsimatillugu ilaqtariit eqqugaasut
ataatsimoortillugit avissaartuutsinnagit piffinni katsorsaqatigiittalernissaat
anguniarlugu qanoq iliuuseqartoqarsinnaanera pillugu apeqquteqaat aallaavigalugu
Inatsisartunut oqallississiaq.**

(Inatsisartuni Siumup gruppiani ilaasortat).

Inuit Ataqatigiit oqallissiamut pingaaruteqartumut qujapput.

Ilaqtariit ilivitsut – sullissineq ilivitsoq

Ilaqtariit ilivitsutut isigalugit, inuuneq tamanut ataqqinassusilik tamallu ataatsimuussutsimi inissaqartinneqarnissaat isumaginninnikkut sullissinermi qitiutinneqartariaqarpoq. Isumaginninnermi sullissineq ilivitsuussaaq ilaqtariit ilivitsut ataatsimut isigalugit.

Nunatsinni ilaqtareeriaaseqarpugut immikkuullarilluinnartumik. Illooqqagut qatanngutitut isigisinnasaarpagut, ajaakkut angaakkut/atsakkut akkaakkullu aanaatut aataatullu isigisarpavut. Taamaattumik ilaqtareeriaaseqarnerput immikkuullarissoq isumaginninnikkut isiginiassallugu pingaaruteqarpoq. Aamma isumaginninnikkut sullissinermi immikkuullarissumik ilaqtareeriaaseqarnerput ukkatarissallugu pinngitsoorneqarsinnaanngilaq, ilaqtariit ataatsimoortillugit katsorsarneqartassappata immikkuullarissumik ilaqtareeriaaseqarnerput qitiulluinnartariaqarmat.

Anguniagaraarput ilaqtariit qitiutillugit, imminut namminneq akisussaaffeqlutik inuuneqarnissaat. Ilaqtariit kikkulluunniit meerartaqarpata utoqqartaqarpata toqqissillutik peqqissumik imminnut paarinissaat naleqartillutik, ilaqtariit toqqisisimasut, inuiaqatigiit ikioqatigiillutik. Ilaqtariittut inuunermi meeqqat akisussaaffimmik ilinniartinneqartarnissaat pingartinneqarpoq.

Ilaqtariinnut politikki tamanut inissaqartitsisoq naaperiarfiusorlu

Isumaginninnermi ilaqtariinnut politikki suliffeqarfeqarnermut politikkimut naapertuuttumik pilersinneqartariaqarpoq. Suliffeqarneq akilersinnaajuaannassaaq, sumiiffinnilu sulisinnaasut tamakkerlutik inuit ataasiakkaat sulilersinnaaqqullugit suliffinnik pilersitsisariaqarpugut ilaqtariit inuussutissaqarluartikkumallugit, toqqisisimasumik patajaatsumillu ilaqtariit inuuneqarnissaat qulakkeerumallugu. Ilaqtariit patajaatsumik toqqammavissaqartikkumallugit, meeqqat kinguaassiutitigut atornerlunneqannginnissaat siunertaralugu suliffissaqarniarnikkut periarfissat annertusartariaqarput.

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

Ilaqtariinnut politikkimik Naalakkersuisut suliaqarnertik Naalakkersuisut oqariartutigisaqattaarpaat. Ilaqtariinnut politikkimik suliaqarneq pitsaalluinnarpoq. aamma Ilaqtariinnut politikki inuaqatigiit ingerlaasianni pinngitsoorneqarsinnaanngilaq. Taamaattorli ilaqtariinnut politikki qanoq iluseqarluni saqqummerumaarnersoq, kinguaassiutitigut atornerlugaasimasut pillugit qanoq suliniuteqartoqarumaarnersoq suli takujuminaatsipparput. Tassami upernaaq manna isumaginninnermut siunnersuutit toqqammavisiqut partiinit isumaqatigineqaraluarlutik, Naalakkersuisut ilaqtariinnut politikkimik ingerlatsilereernerat sulanillu assiginngitsunik ingerlataqareernerat toqqammavilersuutigineqarlutik isumaginninnikkut siunnersuutit iluatinnaateqartut arlallit ipitiinnarneqarput. Taamaattumik Naalakkersuisut kajumissaarusuppagut ilaqtariinnut politikki pillugu Ataatsimiititaliaq susassaqartoq, partiillu illua-tungiliuttuugaluarpataluunniit qanimut ammasumik kikkunnillu tamanik inissaqartitsumik oqaloqatigiittoqarnissaanik aallartitseqqullugit. Tamatta kinguaassiutitigut atornerluisarneq akiorusupparput, matumanilu ilaqtariit nukittuat pilersikkumallugit kinguaassiutitigut atornerluisoqarsimatillugu ilaqtariit avissaartuutsinnagit katsorsaanerit ingerlattalernissaat ilaqtariinnut politikkissami naqissusertariaqarpoq.

Katsorsaallutik angalaqatigiittartut amerlanerusut atorfissaqartinneqarput

Meeqcanut kinguaassiutitigut atornerluisoqarsimatillugu Nuna tamakkerlugu siussukkut katsorsasarneq sallitissavarput. Ullumikkut meeqcanik kinguaassiutitigut atornerlunneqarsimasunik katsorsaallutik angalaqatigiittartunik marlunnik peqarpoq. Maannakkut meeqcanik inuuusuttunillu kinguaassiutitigut atornerlunneqarsimasunik katsorsaallutik angalaqatigiittartut amerlineqarnissaat pillugu Naalakkersuisut pilersaaruteqanngillat. Tamanna § 37 naapertorlugu apeqquteqaatinni nr. 143/2019-imi atuarneqarsinnaavoq.

Kinguaassiutitigut atornerluisoqarsimatillugu ilaqtariit ataatsimoortillugit pilertornerusumik katsorsarneqartalernissaat anguniarlugu meeqcanik atornerlunneqarsimasunik katsorsaajartorlutik angalaqatigiittartunik amerlanerusunik pilersitsinakkut pisinnaasariaqartoq isumaqarpugut, taamatullu ilaqtariinnut kingusissukkut kingunipilutsitsisunut angalaqatigiittartunut katsorsaajartortunut aningaasat atugassiissutit annertunerusariaqarlutik. Katsorsaajartorlutik angalaqatigiittartunut aningaasat atugassiissutit amerlineqarsinnaanerinut partiit tamattaalluta naaperiarfissaqarpugut. Inuit Ataqatigiit tassunakkut oqaloqataanissaminut piareersimapput.

Allaffisornermi aaqqissuussaaneq innuttaasunut qanilaarnerusoq

Pisortat ingerlatsineranni allaffissornikkut aaqqissuussaaneq ullumikkut atuuttoq annertuallaarujuussuarpoq, innuttaasunullu ikorfartortarialinnut ungasippallaarujuussuarluni. Pisortat ingerlatsineranni allaffissornikkut aaqqissuussaaneq eqaallisartariaqarpoq. Inuaqatigiit immitsinnut qanittunnguuvugut, inooriaatsitsinnilu immitsinnut susassareqatigiinnerput ilaqtareeriaaseqarnerpullu qanittuaraalluni.

Taamaattumik allaffissornikkut aaqqissuussaaneq uagut naleqartitatsinnut, inooriaatsitsinnut kulturitsinnullu naleqquttumik aaqqissuussisariaqarpugut.

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

Kommune Qeqertalik allaffissornikkut aaqqissusseqqinermigut maligassiilluarpoq. Innuttaasunut qanilaarnerusumik, ilaqtariinnullu ikorfartortarialinnut malugineqarsinnaasumik allaffissornikkut aaqqissusseqqinneq oqallisigiinnarnagu timitalerneqarnissaq sulissutigisariaqarpoq, ilaqtariit kinguaassiutitigut atornerluisoqarsimatillugu allaffissornikkut pilertornerusumik malugineqarsinnaasumillu sullinneqartalernissaat qulakkeerniarlugu, illorsorneqarsinnaanngilarmi "pisortaararparujussuit" aqquasaartajooqqaarlugit aatsaat suliat ataasiakkaat ingerlanneqartassappata.

Ilaqtariinnut sullissiviit nalilersoqqittariaqarput

Ilaqtariinnut sullissiviit ilaqtariit isumassorneqarluarnissaat siunertaralugu Nuna tamakkerlugu atuupput. Ilaqtariinnut sullissiviit siunertamut atuunnermikkut naapertuuttumik ingerlalissappata, ilaqtariinnut sullissiviit nalilersorneqartariaqarput. Ilaqtariinnut sullissiviit ilaqtariinnut kinguaassiutitigut atornerluisoqarsimatillugu sullissinerat nukitorsartariaqarpoq. Ilaqtariinnut sullissiviit inerisarneqarnissaat eqqarsaatigalugu sinerissami misilittagarineqartut isumassarsiorfigineqarnissaat pingaaruteqarpoq.

Assersuutigalugu Aasianni Qammaavik ukiorpassuarni ilaqtariinnut kinguaassiutitigut atornerluisoqarsimatillugu kingunerlutsitsinermik sullissinissamut ukiorpassuarni ineriartortitsisimavoq. Qammaaviup aaqqissuussaanera kinguaassiutitigullu atornerluisoqarsimatillugu ilaqtariit ilivitsutut isigalugit suleriaaseqarnerat Qammaaviup atugaalluarneranik sullissilluarneranillu kinguneqarpoq.

Assersuutit aappaattut Kujataani ilaqtariit isumassortariaqartut kinguaassiutitigullu atornerluisoqarsimatillugu nalaataqarsimasut Alluitsumiisillugit ilaqtariit avissaartuutsinnagit allatigulli pilersaarusrorfiginerisigut, timikkut, tarnikkut anersaakkullu mernguernartumik sammisqaqatigiisinnerisigut suliniutit iluatsissimasut isumassarsiorfigineqarlutik qissimigaarneqartariaqarput.

Meeqqat inuusuttullu sumiginnagaasut ikilisinniarlugit Nuna tamakkerlugu iliuusissatut pilersaarut

Inuit Ataqatigiit ilaqtariit iluutsuutillugit aallunnissaat kissaatigaat. Tamatuma siusissukkut iliuuseqarneq qulakkiissavaa, pinaveersaartitsinerlu pitsaanerusumik ingerlanneqarluni. Naggataagummi unammillernartitat ilaqtariinni ataasiakkaani pilersarput, tassaniliuna pinaveersaartitsinerit misileqqaartariaqarivut.

Taamaammat unammillernartitanut tamakkiisumik isiginittaaseqarnissaq siunertaralugu suliniuteqarnissaq aallartittariaqarparput. Meeraq sumiginnagaasoq kinguaassiutitigullu atornerlunneqarsimasoq aamma atuarfimmiittarpoq, peqqissaasumiittarluni, arsaattartut klubianiittarluni ajornerpaagaangallu politiit aamma ulluinnarmini naapissinnaasarlugit. Kikkut tamarmik suliaminnik ataqtigissaarissapput, kikkullu tamarmik pineqartumik kivitseqataassapput, taamaalilluni suliniutit susassaqarfut assigiinngitsut akimorlugit ingerlanneqarsinnaaqqullugit.

Taassuma saniatigut inuit ernumanermik isummakkullu nanertisimanermik eqqugaasartut sullilluarneqarnerunissaat qulakkeertariaqartoq isumaqarpugut. Tassami meeqqat inuusuttullu

INUIT ATAQATIGIIT

Inatsisartuni

minnerunngitsumik ilaqtariit kinguaassiutitigut atornerluisoqarsimatillugu
kingunerlutsitsinermikkut ilaqtariit akornanni ernumanermik isummakkullu nanertisimanermik
eqqugaasartut arlaqartut qularutissaanngimmat, Naalakkersuisut kajungissaarusuppagut inuit
kingunerlutsitsisimasut ullumikkornit pitsaanerusumik atugaqalernissaat
isumassorneqartalernissaat qulakkeeqqullugu.

Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit

Ulloq unnuarlu angerlarsimaffit pioreersut atorfissaqartinneqarput, aamma siunissami
atorfissaqartinneqartuassapput, pisortat ingerlataat aammalu ulloq unnuarlu angerlarsimaffit
imminut pigisut. Ulloq unnuarlu angerlarsimaffit imminut pigisut siunissami
atorfissaqartinneqartuartussaapput, taakkuami pisortat utaqqiinnarnagit namminneq
iliuuseqarlutik meeqqanut ilaqtariinnullu isumassortariaqartunut sullissinissamut
naleqqussarsimasuupput.

Meeqqanik inuuusuttunillu kinguaassiutitigut atornerluinerit ima ilungersunartigaat, allaat
meeqqat inuuusuttullu illersorniarlugit ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnut
inissinneqartariaqartarlutik.

Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit pioreersut inerisartuarnerisigut ilaqtariit ilivitsuutilugit
sullissinermik piginnaasaqalernissaat sulissutigisariaqarpoq.

Sinerissami ulloq unnuarlu paaqqinnittarfinnik pioreersunik ingerlalluartunik peqarpugut. Ulloq
unnuarlu paaqqinnittarfik Qasigiannguaniittoo "Puilaq" ineriartortitsivigineqarnissamut
periarfissagissaartut ilagimmassuk assersuutitut qaqlaarusuppara.

Ulloq unnuarlu paaqqinnittarfik "Puilaq" kommunip ingerlatarivaa, meeqqallu
isumassortariaqartut najugaqartuutigalugit.

"Puilaq" qanittuaniipput kommunip inissiaatai inoqaratik pioreersut. Ulloq unnuarlu
paaqqinnittarfik ilaterneqarsinnaavoq ilaqtariit ataatsimoorfigisinnaasaanik
immikkoortortamik pilersitsinikkut.

Nunatsinni ulloq unnuarlu paaqqinnittarfiit pioreersut inerisaaffignerisigut ilaqtariit
avissaartuutsinnagit katsorsaasoqartalernissaa siunertalarugu kommuninut
suleqatigiissutigineqarsinnaasunik periarfissanik ujartueqqullugit Naalakkersuisut
kajumissaarusuppagut, Namminersorlutik Oqartussat kommunillu akunnerminni
kinguaassiutitigut atornerluisoqarsimatillugu ilaqtariit avissaartuutsinnagit susassaqartut
akimorlugit suliniuteqartoqarnissaa qulakkeerniarlugu.

Taamatut oqaaseqarluta oqallisissiami partiit Naalakkersuisullu oqallilluarnissaannik
kissaappavut.